

Decebal catre popor

Viata asta-i bun pierdut
Când n-o traiesti cum ai fi vrut!
Si-acum ar vrea un neam calau
S-arunce jug în gâtul tau:
E rău destul ca ne-am nascut,
Mai vrem si-al doilea rău?
Din zei de-am fi scoboritori,
C-o moarte tot suntem datori!
Totuna e dac-ai murit
Flacau ori mos îngârbovit;
Dar nu-i totuna leu să mori
Ori cine-nlăntuit.
Cei ce se lupta murmurind,
De s-ar lupta si-n primul rând,
Ei tot atât de buni ne par
Ca orisicare laș fugar!
Murmurul, azi si orșicind,
E plânset în zadar!
Iar a tăcea si lașii stiu!
Toti mortii tac! Dar cine-i viu
Sa râdă! Bunii rîd și cad!
Sa râdem, dar, viteaz răsad,
Să fie-un hohotit si-un chiu
Din ceruri pâna-n iad!
De-ar curge singele piriu,
Nebiruit e brațul tau
Când mortii-n față nu-i tresari!
Si insuți ție-un zeu îți par
Când râzi de ce se tem mai rău
Dușmanii tăi cei tari.
Ei sunt romani! Si ce mai sunt?
Nu ei, ci de-ar veni Cel-sfânt,
Zamolxe, c-un întreg popor
De zei, i-am întreba: ce vor?
Si nu le-am da nici lor pământ,
Căci ei au cerul lor!
Si-acum, bărbați, un fier și-un scut!
E rău destul că ne-am născut:
Dar cui i-e frică de război
E liber de-a pleca-napoi,
Iar cine-i vânzator vândut
Să iasă dintre noi!
Eu nu mai am nimic de spus!
Voi brațele jurînd le-ați pus
Pe scut! Puterea este-n voi
Și-n zei! Dar va ginditi, eroi,
Că zeii sunt departe, sus,
Dușmanii lângă noi!

DACIA LUI DECEBAL

PERSONALITATEA REGELUI

Dio Cassius descriindu-l pe Decebal spune: "Era priceput în ale războiului și iscusit la fapta; știind când să navalească și când să se retragă la timp, mester în a întinde curse, viteaz în luptă, știind a se folosi cu dibăcie de o victorie și a scăpa cu bine dintr-o infrangere; pentru care lucruri el a fost mult timp pentru romani un potrivnic de temut". Acest portret entuziast se putea referi numai la o personalitate excepțională.

NUMELE

Ultimul rege dac are parte de cele mai multe izvoare atât scrise cât și arheologice. Se acceptă unanim numele DECEBAL deși în cele mai multe izvoare latine apare sub forma DECEBALI iar pe un vas funerar descoperit la Sarmizegetusa Regia se poate citi textul în limba dacă: "DECEBALUS PER SCORILO" ceea ce înseamnă "Decebal fiul lui Scorilo". Așadar este posibil ca adevăratul nume al regelui dac să fie DECEBALUS.

DOMNIA

Regele Decebal s-a născut între anii 55-60 d.Hr., ca fiu al regelui dac Scorilo. Talentul său militar îl ridică în scurt timp în fruntea armatei iar când unchiul său Duras-Diurpaneus ajunge prea bătrân îi ia locul bine meritat în fruntea poporului geto-dac în anul 87 d.Hr, cu ocazia ofensivei împăratului roman Domitian. Zbuciumată domnie a regelui dac durează până în anul 106 când deși este învins nu este înghițit, el curmandu-și viața pentru nu a ajunge viu în mâinile dușmanilor săi.

CAPITALA

Capitala statului dac aflat sub conducerea regelui Decebal era cu certitudine Sarmizegetusa Regia. Acum o capitală în adevăratul sens al cuvântului, moștenirea lăsată de Burebista este un oraș mult mai complex, înconjurat acum și de o așezare civilă complexă.

POLITICA INTERNA

Puține izvoare s-au păstrat din multele și bine documentatele scrieri care au existat lucru știut cu certitudine semnate de scriitori care au vizitat Dacia. Dar cele care au ajuns până la noi, sunt suficiente pentru a realiza tabloul politicii interne duse de regele Decebal.

Pe plan militar isi dezvolta armata, acum adaptata in sa la iminentul pericol roman. Pentru aceasta, numeste responsabili cu oastea, o doteaza cu arme noi de tip roman, aducand meseri latini, primind dezertori din armata romana, studiaza modelul armatei adverse;

Pe plan social este de mentionat stratificarea mai pregnantă și mai complexă a păturilor sociale, cu aparatele administrativ, judiciar, religios aferente;

Pe plan administrativ construiește un aparat de stat care conține prefecti pentru fiecare ramură economică, la fel și în industrie, deține o cancelarie competentă, aparatul judiciar este mai bine gândit decât cele anterioare aparatul religios se menține în forma cunoscută de conducere duală (rege și preot), în plus învățământul prezintă o dezvoltare mai accentuată în această perioadă;

Pe plan economic canalizează negoul, spre deosebire de perioada Burebista, pe direcția Dacia-Imperiul Roman (arheologia confirmă cantitatea foarte mare de produse importate iar izvoarele scrise cea exportată), agricultura se menține la cote superioare cu aceleași maxime la cereale, ovine și produse apicole. Industria metaliferă, fie că e vorba de metale ferose pentru arme (pentru dotarea puternicei armate), fie că e vorba de metale prețioase (care ajung să ia forma numeroaselor podoabe descoperite sau care ajung în vistieria regală destul de mare pentru a scoate din impasul financiar Imperiul Roman), prezintă o dezvoltare fără precedent;

Pe plan religios construiește noi și magnifice sanctuare în incinta sacră a capitalei ceea ce demonstrează rolul important pe care îl avea religia în societatea dacică, și importanța pe care i-o acordau atât regele cât și viceregele-preot, Vezina.

POLITICA EXTERNA

Caracteristica principală a politicii externe dusă de regele Decebal este îmbinarea cu ingeniozitate a acțiunilor militare și a celor diplomatice atât cu adversarii cât și cu aliații. În anul 87 d.Hr. în urma unei solii batjocoritoare, împăratul Domitian îl trimite pe generalul Fuscus să atace Dacia, acesta fiind însă distrus la Turnu Roșu. Ofensiva este reluată de romani în anul 88 d.Hr. sub conducerea lui Tettius Iulianus. După o bătălie de la Tapae îi scoate oficial pe romani învingători (aici se desfășoară episodul în care Vezina scapă de pe front prefacându-se mort). Domitian nu fructifică avantajul și pleacă să îi pedepsească pe cvazi dar acțiunea se termină rău pentru romani care vor fi nevoiți să cadă la pace cu dacii. Această pace din anul 89 pare a avea termeni buni pentru romani, Domitian premiaza soldații romani, este aclamat ca învingător și totuși ani de zile această pace este privită la Roma ca una rușinoasă pentru romani din pricina că Imperiul va cumpăra cu bani grei liniștea de la sudul Dunării. Extinderea maximă a Imperiului Roman este asigurată de noul împărat Traian. După trei ani de pregătiri la 25 martie 101 Traian pleacă din Roma pentru a intra în Dacia în fruntea a 13-14 legiuni în total 150.000 de soldați. În timpul înaintării, Dio Cassius menționează episodul în care burii germanici cu aliații lor îi trimit lui Traian (deși nu este menționat se consideră că din partea lui

Decebal) o ciuperca uriasa pe care era scris un mesaj prin care romanii sunt sfatuiti pentru binele lor sa se intoarca inapoi. La Tapae se da o noua batalie, una sangeroasa pentru ambele tabere. Este inregistrata faptul ca insusi Imparatul Decebal isi sfasie roba ca sa ofere medicilor bandaje. Invingator, Traian e aclamat ca imperator si se stabileste peste iarna in depresiunea Hategului. Pentru a scoate din functiune nucleul de aici Decebal ataca garnizoanele de la sudul Dunarii ceea ce il face pe Traian sa duca jumatate de armata sa in dincolo de fluviu, insa gheata este subtire si multi daci si sarmati se ineaca, planul fiind compromis. In primavara anului 102 tarabostesi de frunte merg in solie la Traian pentru a stabili o intalnire intre cei doi conducatori. Imparatul roman insa ii trimite doar pe Sura si Claudius Livianus dar care nu vor reusi sa vorbeasca cu Decebal (probabil din cauza unor probleme interne). Primavara aduce inceperea unei noi campanii romane in care Maximus o ia prizoniera pe sora lui Decebal odata cu luarea cetatii Costesti (in care sunt gasite stindardele armatei lui Domitian) ceea ce il va face pe Decebal sa mearga personal la Traian care desi aflat la poalele capitalei dacice accepta pacea in schimbul careia il obliga pe regele dac sa predea toti soldatii si mesterii daci si sa darama zidurile cetatilor. Traian il angajeaza pe Apollodor din Damasc sa construiasca vestitul pod de la Drobeta, aduna armata, Decebal recurge la actiuni similare incalcand termenii in care s-a incheiat pacea. La 4 iunie 105, Traian pleaca din nou de la Roma in fruntea legiunii I Minerva. Decebal parasit de unele capetenii geto-dace aproape ca reuseste sa il asasineze pe Traian, il ia ostatic pe Longinus care insa se sinucide, toate aceste actiuni au ca scop silirea lui Traian sa se retraga. Aceste lucruri nu il impiedica pe imparatul roman sa treaca la ofensiva. Romanii intra in Dacia pe trei cai: Tapae, pasul Vulcan si pasul Oituz. Dupa multe lupte in munti, armata romana reuseste sa treaca de trupele dacilor, reusesc sa penetreze complexul de cetati si ajung la poalele capitalei dacice Sarmizegetusa. Desi dacii rezista eroic in incinta cetatii in urma unei tradari orasul nu poate rezista fara apa care venea prin conductele taiate de romani. Decebal cu cateva capetenii se retrag spre nord-est pentru o regrupare dar in urma unei noi trãdãri el este gasit si se sinucide. Ca un detaliu, soldatii romani au ucis un tarabostes dac, caruia i-au luat capul si mana dreapta, ducandu-le in castru. Doar aici au aflat ca l-au prins pe un mare general. Capul sau a fost dus la Roma si aruncat pe scarile Forumului.

GRANITELE

Regatul lui Decebal desi nu are intinderea celui faurit de Burebista, inglobeaza marea majoritate a triburilor dacice, neamurile vecine fiind doar aliate. Astfel avand in vedere echivalenta dintre raspandirea dacilor si a regatului dac de la 100 d.Hr, putem stabili urmatoarele granite:

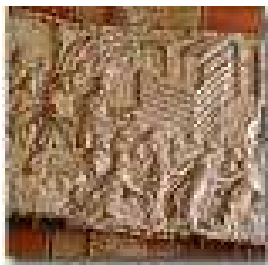
- la sud si la vest Dunarea;
- la est Prutul si Dunarea (Dobrogea fiind sub influenta romana);
- la nord Tisa si Prutul;

asadar in linii mari actualele granite ale Romaniei.

SFARSITUL

Fara scapare Decebal cu tarabostesii care il insoteau in momentul cand sunt inconjurati de armata romana isi curma viata. Dar viata dacilor continua. O suprafata de circa 25% din Dacia (pana la Rosia Montana la nord si pana la Olt la est) devine colonie romana, din care Imperiul va lua aurul necesar pentru a se redresa financiar intr-o prima faza din tezaurul a carui localizare este dezvaluita de sclavul dac Bicilis, apoi din minele de la Rosia Montana. Astfel desi capitala coloniei este **Sarmizegetusa Ulpia Traiana**, cel mai important oras din teritoriu este *Apulum*, oras prin care trece aproape intreaga cantitate de aur ce ia drumul vestic. Tot Dacia va mai oferi Imperiului mai multe legiuni alcatuite exclusiv din daci care vor facilita victoria in multe colturi ale Europei. Cucerirea Daciei nu reprezinta sfarsitul acestui popor ci intrarea lui pe un fãgaș mai aparte.

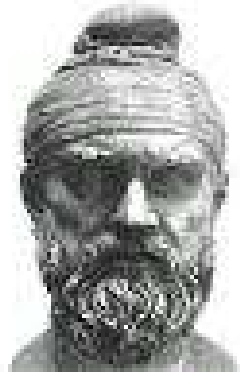
Fragmente de pe coloana lui Traian

Coloana Trajane

Decebal, o personalitate puternică într-un chip impunător

Sarmizegetusa Regia- vestigi

